

САОПШТЕЊЕ

FIRST RELEASE

Молимо кориснике да приликом употребе података обавезно наведу извор
Users are kindly requested to mention the data source

ГОДИНА/ YEAR III

САРАЈЕВО, 31.08.2018.

БРОЈ/ NUMBER I

НАУКА, ТЕХНОЛОГИЈА И ИНОВАЦИЈЕ

ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014-2016

INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISES, 2014- 2016

Иновативна предузећа су предузећа која су увела: иновацију производа и/или иновацију процеса и/или су започела иновативну активност или су је прекинула и/или су увела иновацију у организацији предузећа и/или иновацију у маркетингу.

Innovation enterprises are enterprises which have: introduced product, innovation and/or process innovation, as well as those that have begun their innovation activities or abandoned them and/or introduced innovation in enterprise organisation and/or marketing innovation.

Овим истраживањем приказани су подаци о иновативним активностима предузећа, које обухватају иновације производа (физичког производа или услуге), иновације процеса, као и иновације у организацији и маркетингу.

The survey presents data on innovation activities of enterprises including innovation of products (goods or services), process innovation, as innovation in enterprise organisation, and marketing innovation.

Од укупног броја предузећа, 40,2 % је провело бар једну од наведених иновативних активности у периоду посматрања 2014-2016. У истом периоду посматрања, 59,8% предузећа није проводило иновативне активности.

Out of the total number of enterprises, 40,2% introduced at least one of the above innovation activities in the reporting period 2014-2016. In the same reporting period, 59,8 % of enterprises have not implemented innovative activities.

У укупном броју предузећа, 9,0% је увело само технолошке иновације, 7,0 % је увело само нетехнолошке иновације, док је 24,2% предузећа увело и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено.

Out of the total number enterprises, 9,0% introduced technological innovation only, 7,0% introduced non-technological innovation only, while 24,2% introduced both technological and non-technological innovation.

Иновативне активности предузећа обухватају властите активности истраживања и развоја, екстерне услуге истраживања и развоја, набавку машина, опреме софтвера и зграда, набавку постојећих знања од других предузећа или организација, обуку за иновативне активности, увођење иновација на тржиште, дизајн и остале иновативне активности.

Innovation activities of enterprises include intramural research and development activities, extramural research and development services, acquisition of machinery, equipment, software and buildings, acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisation, training for innovation activities, introduction of innovations on the market, design and other innovation activities.

Предузећа која су у периоду 2014-2016. године била иновативно активна највише су набављала машине, опрему, софтвере и зграде (53,8%), најмање вршила екстерне услуге истраживања и развоја и набавку постојећих знања од других предузећа или организација (14%).

Enterprises which were innovation-active in the period 2014-2016 were mostly engaged in the acquirement of machinery, equipment, software and buildings (53,8%), while minimal use extramural R&D services and acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisation (14%).

Као најзначајнију препреку у спровођењу иновативних активности, не-иновативна предузећа су означила недостатак финансијских средстава у предузећу или групи којој предузеће припада (10,6%),

As the most important barrier in implementation of innovation activities, non-innovative enterprises marked lack of funds within the enterprises or enterprise group (10,6%).

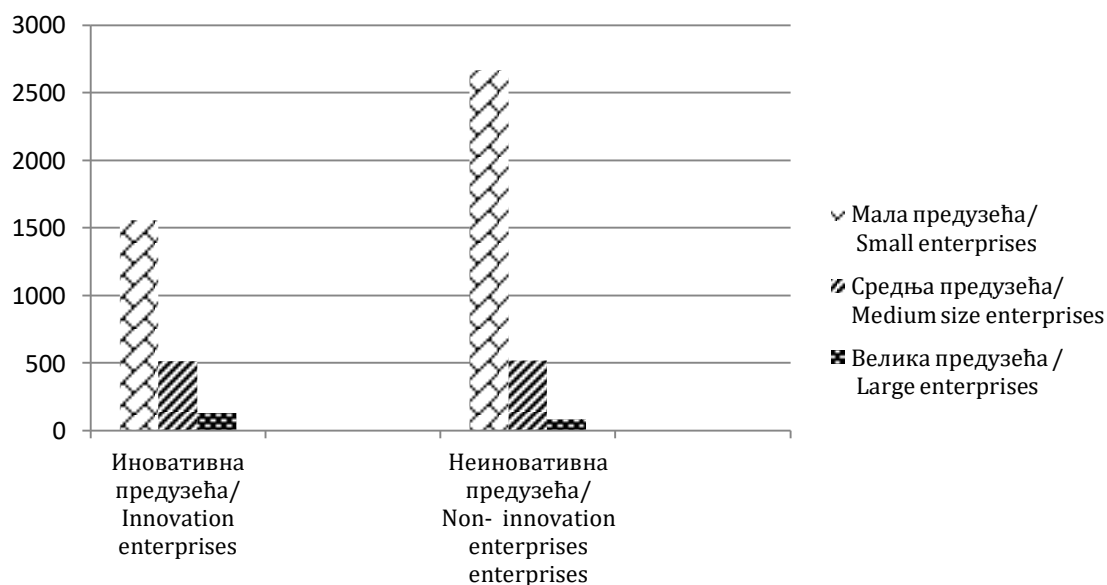
1. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ИНОВАТИВНОСТИ И ВЕЛИЧИНИ У ПЕРИОДУ 2014-2016

ENTERPRISES INNOVATION ACTIVITY AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014-2016

	Укупно <i>Total</i>	Иноватори <i>Innovators</i>	Неиновативна предузећа <i>Non-innovators</i>	Удио иноватора % <i>Share of innovators, %</i>	
УКУПНО	5 457	2 196	3 261	40,2	TOTAL
Мала	4 216	1 553	2 663	36,8	<i>Small</i>
Средња	1 031	513	519	49,7	<i>Medium</i>
Велика	210	130	80	62,1	<i>Large</i>

Граф 1. Предузећа према иновативности и величини, 2014-2016

Graph 1. Enterprises by innovation activity and by size of enterprises, 2014-2016

2. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014-2016
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014-2016

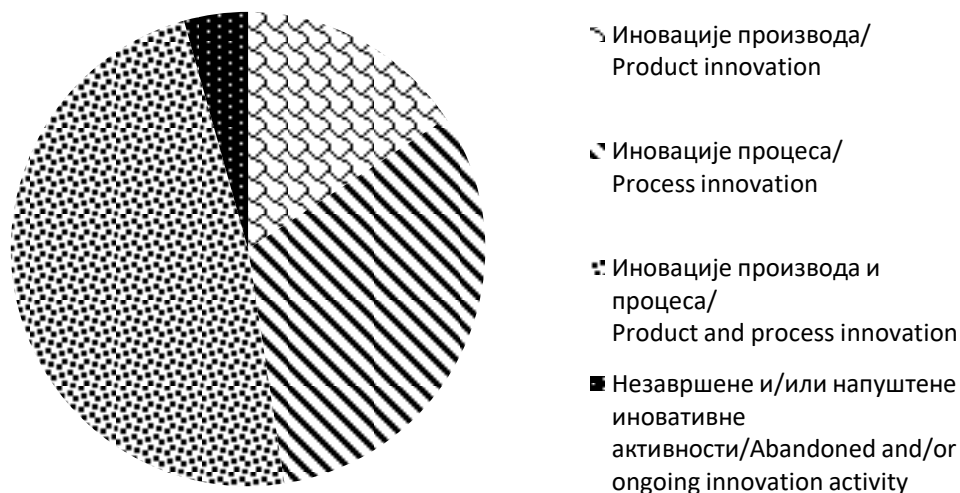
	Иновативно активна предузећа <i>Innovation-active enterprises</i>									
	Укупно <i>Total</i>	Укупно <i>Total</i>		Само технолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with technological innovations only</i>		Само нетехнолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with non-technological innovations only</i>		Технолошки иновативна и нетехнолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with both technological and non-technological innovations</i>		
		број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	
УКУПНО	5 457	2 196	40,2	494	9,0	382	7,0	1 320	24,2	TOTAL
Мала	4 216	1 553	36,8	387	9,2	247	5,9	919	21,8	<i>Small</i>
Средња	1 031	513	49,7	90	8,8	113	10,9	310	30,0	<i>Medium</i>
Велика	210	130	62,1	16	7,8	22	10,6	92	43,7	<i>Large</i>

3. ТЕХНОЛОШКИ ИНОВАТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈЕ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014-2016

ENTERPRISES WITH TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014-2016

	Предузећа са технолошким иновацијама <i>Enterprises with technological innovations</i>										
	Укупно <i>Total</i>		Иновације производа <i>Product innovations</i>		Иновације процеса <i>Process innovations</i>		Иновације производа и процеса <i>Product and process innovations</i>		Незавршене и/или напуштене иновативне активности <i>Abandoned and/or ongoing innovation activity</i>		
	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	
УКУПНО	1 814	33,2	285	5,2	557	10,6	872	16,0	(79)	(1,5)	TOTAL
Мала	1 306	31,0	(220)	(5,2)	426	10,1	604	14,3	(56)	(1,3)	<i>Small</i>
Средња	400	38,8	54	5,2	124	12,0	204	19,7	18	1,8	<i>Medium</i>
Велика	108	51,5	12	5,5	27	12,8	65	30,8	5	2,4	<i>Large</i>

Граф. 2. Технолошки иновативна предузећа према врсти иновације и величини, 2014-2016
Enterprises with technological innovations by type of innovation and by size of enterprises, 2014-2016

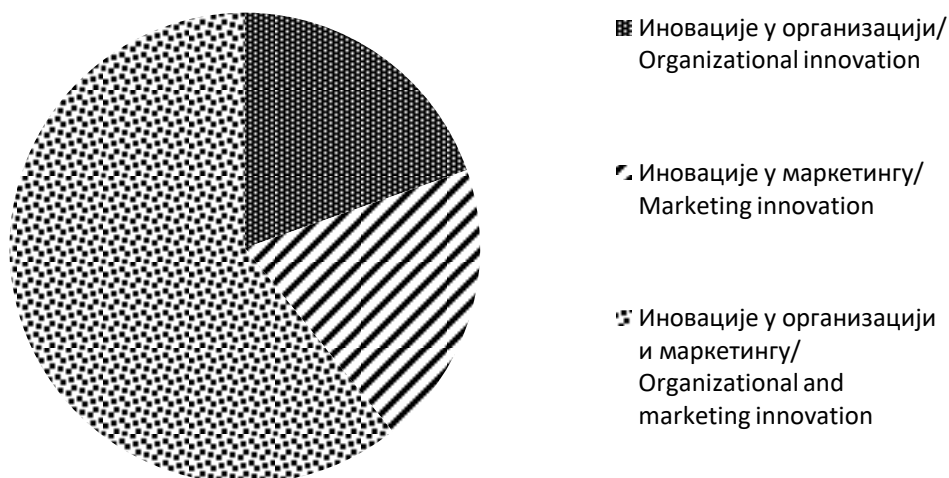
4. НЕТЕХНОЛОШКИ ИНОВАТИВНО АКТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈЕ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014-2016

ENTERPRISES WITH NON-TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND BY SIZE OF ENTERPRISE, 2014-2016

	Предузећа са нетехнолошким иновацијама <i>Enterprises with non-technological innovations</i>								
	Укупно <i>Total</i>		Иновације у организацији <i>Innovation in organization</i>		Иновације у маркетингу <i>Innovation in marketing</i>		Иновације у организацији и маркетингу <i>Innovation in organisation and marketing</i>		
	<i>број number</i>	<i>%</i>	<i>број number</i>	<i>%</i>	<i>број number</i>	<i>%</i>	<i>број number</i>	<i>%</i>	
УКУПНО	1 702	31,2	334	6,1	333	6,1	1 034	19,0	TOTAL
Мала	1 166	27,6	226	5,4	(238)	(5,7)	701	16,6	<i>Small</i>
Средња	422	41,0	96	9,3	80	7,8	246	23,8	<i>Medium</i>
Велика	114	54,3	12	5,7	15	7,1	87	41,5	<i>Large</i>

Граф 3. Нетехнолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације и величини предузећа, 2014-2016

Enterprises with non-technological innovations by type of innovation and by size of enterprises, 2014-2016

5. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ У ОРГАНИЗАЦИЈИ, 2014-2016

ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY IN ORGANISATION, 2014-2016

број предузећа / number of enterprises

	Укупно <i>Total</i>	Мала предузећа <i>Small enterprises</i>	Средња предузећа <i>Medium size enterprises</i>	Велика предузећа <i>Large enterprises</i>	
Нова пословна пракса за организовање процедура	984	646	257	80	<i>New business practices for organisations of procedures</i>
Нови начини организовања одговорности у раду и доношење одлука	1 196	810	299	87	<i>New methods of organising work responsibilities and decision making</i>
Нове или знатне промјене у односима предузећа са другим предузећима или институцијама	472	309	123	41	<i>New or significant changes in external relations of the enterprise with other enterprises or institutions</i>

6. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ У МАРКЕТИНГУ, 2014-2016

ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY IN MARKETING, 2014-2016

број предузећа/number of enterprises

	Укупно <i>Total</i>	Мала предузећа <i>Small enterprises</i>	Средња предузећа <i>Medium size enterprises</i>	Велика предузећа <i>Large enterprises</i>	
Значајне естетске промјене дизајна или паковања производа или услуга	567	339	165	62	<i>Significant aesthetic changes in design or packaging of a good or service</i>
Нови медији и технике промоције производа	891	585	225	81	<i>New media or techniques for product promotion</i>
Нови начини пласирања производа на тржиште или нови канали продаје	705	460	191	53	<i>New methods of product market placement or new sale channels</i>
Нови начини формирања цијене производа или услуга	762	537	171	55	<i>New methods of goods or services pricing</i>

7. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ СПРОВЕДЕНИХ У ПЕРИОДУ 2014-2016

ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITIES REALISED IN THE PERIOD 2014-2016

број предузећа/number of enterprises

Иновативне активности	Укупно <i>Total</i>	Мала предузећа <i>Small enterprises</i>	Средња предузећа <i>Medium size enterprises</i>	Велика предузећа <i>Large enterprises</i>	<i>Innovation activities</i>
Властите активности истраживања и развоја	549	316	167	66	<i>Intramural research and development activities</i>
Екстерне услуге истраживања и развоја	306	(165)	99	43	<i>Extramural R&D services</i>
Набавка машина, опреме, софтвера и зграда	1 182	793	303	86	<i>Acquisition of machinery, equipment, software and buildings</i>
Набавка постојећих знања од других предузећа или организација	427	256	127	44	<i>Acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisations</i>
Обука за иновативне активности	886	596	218	72	<i>Training for innovation activities</i>
Увођење иновација на тржиште	506	313	137	56	<i>Market introduction of innovation</i>
Дизајн	600	368	172	60	<i>Design</i>
Остале иновативне активности	612	386	169	58	<i>Other innovation activities</i>

8. ПРЕПРЕКЕ КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕЋА КОЈА НИСУ БИЛА ИНОВАТИВНА ОЗНАЧИЛА ВЕОМА ЗНАЧАЈНИМ У СПРОВОЂЕЊУ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ, 2014-2016

BARRIERS MARKED BY NON-INOVATIVE ENTERPRISES AS VERY IMPORTANT IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATION ACTIVITIES, 2014-2016

број предузећа/number of enterprises

	Укупно <i>Total</i>	Мала предузећа <i>Small enterprises</i>	Средња предузећа <i>Medium size enterprises</i>	Велика предузећа <i>Large enterprises</i>	
Недостатак финансијских средстава у предузећу или групи којој предузеће припада	345	266	75	4	<i>Lack of internal finance for innovation</i>
Недостатак извора финансијских средстава ван предузећа за иновацијама	214	(164)	46	5	<i>Lack of funds from sources outside the enterprise for innovation</i>
Трошкови иновација су превисоки	340	272	64	5	<i>The cost of innovation is too high</i>
Недостатак квалификованог кадра	108	(78)	29	1	<i>Lack of skilled employees</i>
Тешкоће у проналаску партнера за иновације	129	(101)	27	1	<i>Lack of collaboration partners</i>
Потешкоће у добијању владиних донација или субвенција за иновације	263	203	57	3	<i>Difficulties in obtaining government grants or subsidies for innovations</i>
Прејака конкуренција на тржишту	189	(159)	27	3	<i>Too much competition in the market</i>
Несигурна потражња за идејама за иновацијама	127	(104)	21	2	<i>Uncertain market demand for ideas for innovations</i>
Закони/Прописи који стварају оптерећење	195	145	47	2	<i>Laws / Regulations that create burden</i>
Закони/Прописи који стварају несигурност	187	(140)	45	2	<i>Laws / Regulations that create uncertainty</i>
Закони/Прописи који нису конзистентни са прописима ЕУ	159	(122)	35	2	<i>Laws / regulations that are not consistent with EU regulations</i>

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Истраживање о иновативним активностима предузећа је у потпуности усклађено са истраживањем које се у Европској унији спроводи сваке двије године под насловом „Community Innovation Survey“.

Циљну популацију овог истраживања чине предузећа у Босни и Херцеговини која припадају подручјима В-М Класификације дјелатности БиХ (КД БиХ 2010) и која имају 10 и више запослених радника, сагласно Регулативи Европске уније број 995/2012, која прописује детаљна правила за спровођење Одлуке бр.1608/2003 Европског парламента и Савјета о производњи у развоју статистике науке и технологије.

Основни оквир за статистичко истраживање о иновативним активностима предузећа у периоду 2014-2016. издвојен је из Статистичког пословног регистра. Величина узорка на којем је спроведено статистичко истраживање је 3 138 малих, средњих и великих пословних субјеката. Стопа одговора предузећа која су испунила упитник износила је 64,9%.

Статистичко истраживање је спроведено је на узорку стратификованом према величини пословног субјекта : Мала предузећа: од 10 до 49 запослених, Средња предузећа: од 50 до 249 запослених и Велика предузећа: преко 250 запослених), и према Класификацији дјелатности БиХ 2010(КД БиХ 2010).

Дефиниције

Иновација је примјена новог или значајно побољшаног производа или услуге, процеса, или маркетиншке методе или нове организационе методе у пословању, организацији рада или односима предузећа са окружењем

Иновативне активности обухватају иновације производа, иновације процеса, иновације у организацији предузећа и иновације у маркетингу..

Иновативна предузећа јесу они пословни субјекти који су у свом пословању у периоду 2012.-2014. увели иновацију производа, иновацију процеса, организацијску или маркетиншку иновацију.

Иновација производа јест увођење на тржиште новог или значајно побољшаног физичког производа или услуге у смислу њихових карактеристика као што су могућности кориштења производа или услуге или њихова прилагођеност кориснику.

Иновација процеса је примјена новог или знатно побољшаног производног поступка, начина дистрибуције производа или потпорне активности везане за производе или услуге. Ово укључује значајне промјене у техници, опреми и/или софтверу. Организационе и менаџерске промјене не сматрају се иновацијом процеса.

Организациона иновација предузећа је нова

NOTES ON METHODOLOGY

Survey on innovation activity of enterprises is completely in accordance with the survey entitled „Community Innovation Survey“.

Target population in this survey are enterprises in Bosnia and Herzegovina which belong to the sections B-M of the Classification of economics activities (KD BiH 2010), with 10 or more employees, in accordance with Commission Regulation (EC) No. 995/2012 implementing the Decision No 1608/2003 of the European Parliament and Council on the production and development of statistical data on statistics science and technology.

Simple frame for the statistical survey on innovation activities of enterprises in the period from 2014 to 2016 was extracted from the Statistical Business Register. The sample size is 3 138 small, medium and large business entities. The response rate of enterprises that filled in the questionnaires was 64,9%.

A statistical survey conducted on a sample stratified by size of business entities (small: from 10 to 49, medium: 50 to 249 employees and large: more than 250 employees) and the Classification of Economic Activities BiH in 2010 (KDBiH2010).

Definitions

*An **innovation** is the implementation of a new or significantly improved product or service, or process, a new marketing method, or a new organisational method in business practices, workplace organisation or external relations.*

***Innovation activities** include innovation of products, innovation of processes, innovation in enterprise organisation, and innovation in marketing.*

***Innovative enterprises** are business entities that in the period from 2014 to 2016 introduced a product, process, organisational or marketing innovation .*

*A **product innovation** is the introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics, such as intended use or user friendliness*

***Process innovation** is the implementation of a new or significantly improved production process, distribution method or support activity for goods or services. This includes significant changes in techniques, equipment or software. Organisational and managerial changes are not considered to be process innovations.*

***Organisational innovation** is a new organisational method*

организациона метода у пословној пракси предузећа (укључујући управљање знањем), организацији радног мјеста или односима са другим субјектима којом се предузеће није користило. Организациона иновација мора бити резултат стратешке одлуке управе предузећа

Маркетиншка иновација јесте примјена новог маркетиншког концепта или стратегије која се значајно разликује од постојећих маркетиншких поступака у предузећу и која прије није кориштена. Захтјева значајне промјене у дизајну или паковању производа, пласирању производа на тржиште, промоцији производа или одређивању цијене.

Иновативно предузеће са **технолошким иновацијама/активностима** су предузећа која су у посматраном периоду увела иновацију производа и/или процеса или су започела иновативну активност или су је прекинула.

Иновативна предузећа са **нетехнолошким иновацијама** су предузећа која су, у посматраном периоду, увела иновацију у организацији и/или иновацију маркетинга.

Предузеће може бити или само са технолошким иновацијама/активностима или само са нетехнолошким иновацијама/активностима (у посматраном периоду предузећа је увело само једну врсту иновација) или може бити и технолошки и нетехнолошки иновативно, дакле предузеће је у посматраном периоду увело обе врсте иновација истовремено.

Предузећа са незавршеним и/или напуштеним иновативним активностима су предузећа која су у посматраном периоду проводила иновативне активности, али их нису завршила или су их напустила.

Неиновативна предузећа су предузећа која у посматраном периоду нису увела ниједну иновацију и нису проводила иновативне активности.

Скраћенице

() податак је статистички мање поуздан
(коефицијент варијације већи је од 15 и мањи или једнак 30%; $15\% < CV < = 30\%$)

(()) податак је статистички непоуздан
(коефицијент варијације већи је од 30%; $CV > 30\%$)

in the enterprises business practices (including knowledge management), workplace organisation or relations with other entities that has not been used before in the enterprise. Organisational innovation must be the result of strategic decisions taken by enterprise management.

A marketing innovation is the implementation of a new marketing concept or strategy that represents a significant departure from the existing marketing activities in the enterprises and that has not been used before. It requires significant changes in product design and packaging, positioning the product on a market, product promotion and pricing.

Innovation active enterprises with technological innovation/activities are enterprises which during the period of observation introduced product innovation and/or process innovation and/or begun or abandoned innovation activity.

Innovation active enterprises with non-technological innovation are enterprises which during the period of observation introduced organisational and/or marketing innovation.

An enterprise may be with technological innovation/activity only or with non-technological innovation/activity only (engaged exclusively in one or other type of innovation in the observation period), or it may be both technological and non- technological innovation-active enterprise (engaged in both types of innovation in the observation period).

Enterprises with ongoing and/or abandoned innovation activities are enterprises that have carried out innovation activities during the observation period, but these activities have not been finished or were abandoned.

Non-innovative enterprises are enterprises that have not introduced any innovation and have not carried out innovation activities whatsoever during the observation period.

Abbreviations

() data is statistically less reliable
(Coefficient of variation is higher than 15% and lower than or equal to 30%; $15\% < CV < = 30\%$)

(()) data is statistically reliable
(Coefficient of variation is higher than 30%; $CV > 30\%$)

Издаје и штампа Агенција за статистику Босне и Херцеговине, 71000 Сарајево, Зелених беретки 26
Published and printed by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Телефон/Пхоне: +387 (33) 911 911 · Телефакс/Телефах: +387 (33) 220 622
Електронска пошта/E-mail : bhas@bhas.gov.ba · Интернетска страница/Web site: <http://www.bhas.ba>

Одговара директор Велимир Јукић
Person responsible: Velimir Jukic, Director

Саопштење приредили: Шевала Корачевић; Тамара Шупић
Prepared by: Sevala Korajcevic; Tamara Supic

Подаци из овог саопштења објављују се и на интернету
First Release data are also published on the Internet
